

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра інтелектуальних вимірювальних систем та інженерії якості (№ 303)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

 Олег ЧУГАЙ
(підпис) (ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

« 29 » серпня 2025 р.

**СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ
HAВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: G «Інженерія, виробництво та будівництво»

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: G5 «Електроніка, електронні комунікації,
приладобудування та радіотехніка»

(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: “Мікро- та наносистемна техніка”

(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Вводиться в дію з «01» вересня 2025 р.

Харків 2025 рік

Розробник: доцент кафедри, к.т.н.   Ганна Павлик
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри (№ 303)
інтелектуальних вимірювальних систем та інженерії якості

Завідувач кафедри _____ к.т.н. _____
(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Віталій СІРОКЛИН
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

_____ Здобувач групи 354

(підпис)

Артем БЄЛАШОВ
(ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Загальна інформація про викладача

ПІБ: *Павлик Ганна Володимирівна*

Посада: *доцент кафедри інтелектуальних вимірювальних систем та інженерії якості*

Науковий ступінь: *кандидат технічних наук*

Вчене звання:

Перелік дисциплін, які викладає:

Інтелектуальна власність,

Інформаційно-діагностичні системи,

Контроль та діагностика засобів

вимірювальної техніки,

Взаємозамінність та стандартизація

Напрями наукових досліджень:

- інформаційно-діагностичні системи,

- інтелектуальна власність

Контактна інформація: e-mail: h.pavlyk@khai.edu

2. Опис навчальної дисципліни

Форма здобуття освіти	Денна
Семестр	1
Мова викладання	Українська
Тип дисципліни	Обов'язкова
Обсяг дисципліни: кредити ЄКТС/ кількість годин	<u>денна</u> : 3 кредити ЄКТС / 90 годин (32 аудиторних, з яких: лекції – 16, практичні – 16; СРЗ – 58);
Види навчальної діяльності	Лекції, практичні заняття, самостійна робота
Види контролю	Поточний контроль, модульний контроль, семестровий контроль – залік
Пререквізити	Навички аналітичного мислення, вміння працювати з текстами, загальні навички використання інформаційних технологій.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни, переліки компетентностей та очікуваних результатів навчання

Мета вивчення: глибоке засвоєння знань щодо правового регулювання відносин, що мають місце під час виникнення, використання та охорони об'єктів права інтелектуальної власності.

Завдання: формування у здобувачів фахових знань щодо загальних положень права інтелектуальної власності, її інститутів, понять та видів об'єктів і суб'єктів права інтелектуальної власності, підстав виникнення, умов і порядку використання її результатів, порядку та способів захисту порушених прав.

Компетентності які набуваються:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми під час професійної діяльності у сфері мікро- та наносистемної техніки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК4. Здатність проводити досліджень на відповідному рівні.

ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Спеціальні компетентності (ФК)

Після закінчення цієї програми здобувач освіти буде здатен:

ФК3. Аналізувати та синтезувати мікро- та наноелектронні системи різного призначення.

ФК6. Користуватися сучасними системами пошуку та аналізу науково-технічної інформації, проводити патентний пошук і дослідження та здійснювати захист інтелектуальної власності.

ФК7. Розробляти і реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти у сфері мікро- та наносистемної техніки, а також дотичні до неї міждисциплінарні проекти.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН4. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, а також критичне осмислення сучасних проблем у сфері мікро- та наноелектроніки, для розв'язування складних задач професійної діяльності.

ПРН7. Розв'язувати задачі синтезу та аналізу приладів та пристроїв мікро- та наносистемної техніки.

ПРН8. Збирати необхідну інформацію, використовуючи науково-технічну літературу, бази даних та інші джерела, аналізувати і оцінювати її.

ПРН14. Координувати роботу колективів виконавців для проведення наукових досліджень, проектування, розроблення, аналізу, розрахунку, моделювання, виробництва та тестування мікро- та наносистемної техніки.

ПРН15. Забезпечувати захист інтелектуальної власності, комерціалізацію результатів науково-дослідної, винахідницької та проектної діяльності.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1. *Право інтелектуальної власності у правовій системі України. Промислова власність*

Тема 1. Загальна характеристика законодавства в сфері права інтелектуальної власності.

Анотація: Поняття інтелектуальної власності та її види. Авторське право і суміжні права. Право промислової власності. Право на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту товарів і послуг. Законодавство України про інтелектуальну власність.

Лекція 1. Загальна характеристика законодавства в сфері права інтелектуальної власності.

Практичне заняття 1. Виявлення плагіату. Програми, що дозволяють виявити запозичення.

Самостійна робота здобувача – опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка до захисту практичної роботи.

Тема 2. Право промислової власності.

Анотація: Поняття права промислової власності та його види. Відмінності між правом промислової власності та авторським правом. Суб'єкти права промислової власності. Особисті немайнові та майнові права патентовласника. Винахід, корисна модель, промисловий зразок – як об'єкти цивільних прав. Права на винаходи, корисні моделі і промислові зразки.

Лекція 2. Право промислової власності.

Практичне заняття 2 . Визначення патентоспроможності об'єкту.

Самостійна робота здобувача – опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка до захисту практичної роботи.

Тема 3. Винахід та корисна модель

Анотація: Винахід та корисна модель як об'єкти правової охорони. Відмінності патенту на корисну модель і патенту на винахід. Об'єкти винаходу (корисної моделі), правова охорона яким надається згідно з Законом. Об'єкти на які не поширюється правова охорона. Об'єкти, які не визнаються винаходами (корисними моделями). Склад заявки. Формула винаходу (корисної моделі).

Лекція 3. Винахід та корисна модель

Практичні заняття 3. Складання заявки на винахід та заявки на корисну модель.

Самостійна робота здобувача – опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка до захисту практичної роботи.

Тема 4. Промисловий зразок

Анотація: Промисловий зразок як об'єкт ІВ. Умови набуття правової охорони промислового зразка. Об'єкти, які не можуть одержати правову охорону. Права власника патенту України на промисловий зразок. Порядок отримання патенту на промисловий зразок. Проведення експертизи заявки та видача патенту. Патентування промислового зразка в іноземних державах. Правила складання та подання заявки на промисловий зразок.

Лекція 4. Промисловий зразок

Практичне заняття 4. Промислові зразки

Самостійна робота здобувача – опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка до захисту практичної роботи.

Тема 5. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту й виробленої ними продукції (товарів, послуг).

Анотація: Засоби індивідуалізації - група об'єктів інтелектуальної власності. Фірмове найменування і комерційне позначення. Знак для товарів і послуг (торгова марка). Майнові права на торговельну марку. Позначення та знаки, які не набувають правової охорони. Реєстрація знака для товарів і послуг. Попереджувальне маркування. Керування правами. Використання. Типи знаків для товарів і послуг.

Лекція 5. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту й виробленої ними продукції (товарів, послуг).

Практичне заняття 5. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту й виробленої ними продукції (товарів, послуг).

Самостійна робота здобувача – опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка до захисту практичної роботи.

Модуль 2

Змістовий модуль 2. Авторське право і суміжні права

Тема 6. Авторське право та його зміст. Об'єкти та суб'єкти авторського права.

Анотація: Поняття авторського права. Авторське право в об'єктивному і суб'єктивному значенні. Види інтелектуальної діяльності, які охороняються авторським правом. Виникнення і здійснення авторського права, межі його чинності. Об'єкти авторського права. Об'єкти, на які авторське право не поширюється. Основні види творів науки, літератури і мистецтва, що охороняються авторським правом.

Лекція 6, 7. Авторське право та його зміст. Об'єкти та суб'єкти авторського права.

Практичне заняття 6. Авторське право і суміжні права.

Самостійна робота здобувача – опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка до захисту практичної роботи.

Тема 7. Вибір способів правової охорони та захисту прав на об'єкти авторського права і відповідні об'єкти права промислової власності.

Анотація: Відмінності охорони на об'єкти авторського права і права промислової власності пов'язані із різними видами об'єктів права інтелектуальної власності та особливостями охорони прав: підстави виникнення (набуття) права інтелектуальної власності, критерії охороноздатності об'єктів авторського права і права промислової власності, строки чинності майнових прав. Співвідношення правової охорони творів і торговельних марок (знаків для товарів і послуг).

Лекція 8. Вибір способів правової охорони та захисту прав на об'єкти авторського права і відповідні об'єкти права промислової власності. Комп'ютерні програми як об'єкти охорони авторського права. Державна реєстрація програм.

Самостійна робота здобувача – опрацювання лекційного матеріалу.

5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання навчальним планом не передбачені.

6. Методи навчання

Проведення аудиторних лекцій, практичних занять, консультацій за розкладом кафедри та індивідуальні (при необхідності), самостійна робота здобувачів з нормативно-правовими актами та інформаційними ресурсами.

7. Методи контролю

Поточний контроль виконання практичних робіт. Модульний контроль. Семестровий контроль у вигляді заліку.

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Таблиця 8.1 – Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдання)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Виконання і захист практичних робіт	0...5	5	0...25
Модульний контроль	0...30	1	0...30
Змістовний модуль 2			
Виконання і захист практичних робіт	0...5	2	0...10
Модульний контроль	0...25	1	0...35
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (залік) проводиться у разі відмови здобувача від поточного тестування й за наявності допуску до заліку. Під час складання семестрового заліку здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для заліку складається з двох теоретичних запитань (по 30 балів) та практичного (40 балів).

Таблиця 8.2 – Шкали оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). Мати мінімум знань та умінь. Відпрацювати всі практичні роботи. Вміти самостійно давати характеристику об'єкту інтелектуальної власності та визначати спосіб його охорони.

Добре (75-89). Твердо мати мінімум знань, виконати усі завдання. Показати вміння виконувати всі практичні роботи в обумовлений викладачем строк з обґрунтуванням рішень та заходів, які запропоновано у роботах. Вміти визначати спосіб охорони об'єкту інтелектуальної власності та оформляти документи заявки.

Відмінно (90-100). Повно знати основний та додатковий матеріал. Орієнтуватися у підручниках та посібниках. Досконально знати усі теми та вміти застосовувати одержані знання для охорони об'єкту інтелектуальної.

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки: знання науково-теоретичних й практичних положень про право інтелектуальної власності і його правові інститути, особливості правового регулювання, основні міжнародно-правові акти, норми Цивільного кодексу України, законів та інших нормативно-правових актів, що регулюють правовідносини у сфері інтелектуальної власності, порядок їх застосування, закріплення та правовий захист особистих немайнових і майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності, спеціальну науково-методичну літературу.

Необхідний обсяг умінь для одержання позитивної оцінки: вміння правильно визначати види об'єктів і суб'єктів права інтелектуальної власності, забезпечувати юридичне оформлення відповідних прав, тлумачити та застосовувати нормативно-правові акти з метою прийняття обґрунтованих рішень у спірних відносинах, що виникають у процесі використання результатів права інтелектуальної власності, та її захисту; визначати патентоспроможність об'єктів промислової власності, складати документи

заявки на патент для об'єктів промислової власності та документи для державної реєстрації авторського права.

9. Політика навчального курсу

Відвідування занять. У разі відсутності на практичних заняттях здобувач зобов'язаний опрацювати матеріал відповідних практичних робіт, використовуючи підручники та методичні посібники. Контроль якості опрацювання здійснюється під час захисту практичних робіт.

Дотримання вимог академічної доброчесності здобувачами освіти під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>). Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів освіти становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем незалежно від масштабів плагиату чи обману.

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenti/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

10. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичне забезпечення дисципліни "Інтелектуальна власність" для магістрів / М-во освіти і науки України, Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т", Каф. інтелект. вимірюв. систем та інженерії якості ; розроб. В. А. Дергачов. - Харків. - Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т", 2019. - 73 с. -

http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/Intelektua_Vlasnist.pdf

2. Попова О.Г., Самойлов В.Я. Патентні дослідження в науково-дослідній роботі студентів. Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т", 2006. - 52 с.

3. Кривцов В.С., Планковський С.І., Воробйов Ю.А. Патентні дослідження в мережі INTERNET. Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т", 2007. - 79 с.

4. Дистанційний курс дисципліни "Інтелектуальна власність" у системі дистанційного навчання Ментор:

<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=2939>

11. Рекомендована література

1. Конституція України / упоряд.: Л.І. Бірюк, Н.І. Адамчик, Є.Г. Кудлай [та ін.]. Київ: ВАІТЕ, 2021. 324 с.

2. Про авторське право та суміжні права: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2023. – №57. – Ст.166.

3. Про затвердження Порядку державної реєстрації авторського права і договорів, які стосуються майнових прав на твір: Наказ Міністерства Економіки України № 11319 від 16.08.2023 // Офіційний вебпортал парламенту України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1760-23#Text>

4. Інтелектуальна власність. Підручник. Л.М. Попова., А.В. Хромов, І.В. Шуба: Харків, «Федорко», 2021, с. 262.

5. «Інтелектуальна власність» методичні рекомендації до вивчення курсу для магістрів технічних спеціальностей / Укл.: В.М. Кропівний, А.В. Кропивна. Під загальною редакцією Кропівного В.М. – Кропивницький: ЦНТУ, 2024 – 49 с.

6. Інтелектуальна власність [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до виконання практичних робіт /уклад. : Т.О. Негрій, А.В. Ковальова. – Київ : КНУБА, 2025. – 30 с.

7. Інтелектуальна власність та авторське право: методичні рекомендації до вивчення курсу. Укладач: Тараненко О.М. Черкаси : Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, 2024. 56 с.

8. Ходаківський Є. І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти [текст] Підручник: 3-тє вид., перероб. та доп. / Є. І. Ходаківський, В. П. Якобчук, І. Л.Литвинчук. – К.: «Центр учбової літератури», 2017. – 504 с.

9. Капінос М.М., Лерантович Е.Т., Солощук М.М. Інтелектуальна власність Підручник. — Харків: Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Друкарня Мадрид, 2016. — 396 с

10. Світличний О.П. Право інтелектуальної власності Підручник. – Вид. 2, змін. і доп. / О. П. Світличний. – К.: НУБіП України, 2016. – 355 с.

12. Інформаційні ресурси

Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій (УКРНОІВІ) <http://nipo.gov.ua>

Державне підприємство «Український інститут промислової власності». <https://ukrpatent.org/uk>

Сайт Верховної Ради України — <https://zakon.rada.gov.ua/laws>